

EKOSISTĒMU PAKALPOJUMU PIEEJA TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANĀ

Biedrība Baltijas krasti
Dr.paed. Aija Peršēvica
Dr.oec. Elīna Konstantinova

EKOSISTĒMU PAKALPOJUMU PIEEJAS (EPP) TERITORIJU PLĀNOŠANĀ

Mērķis - nodrošināt būtisko saikni starp sabiedrības vajadzību apmierināšanu un ekosistēmu pakalpojumu izmantošanu.

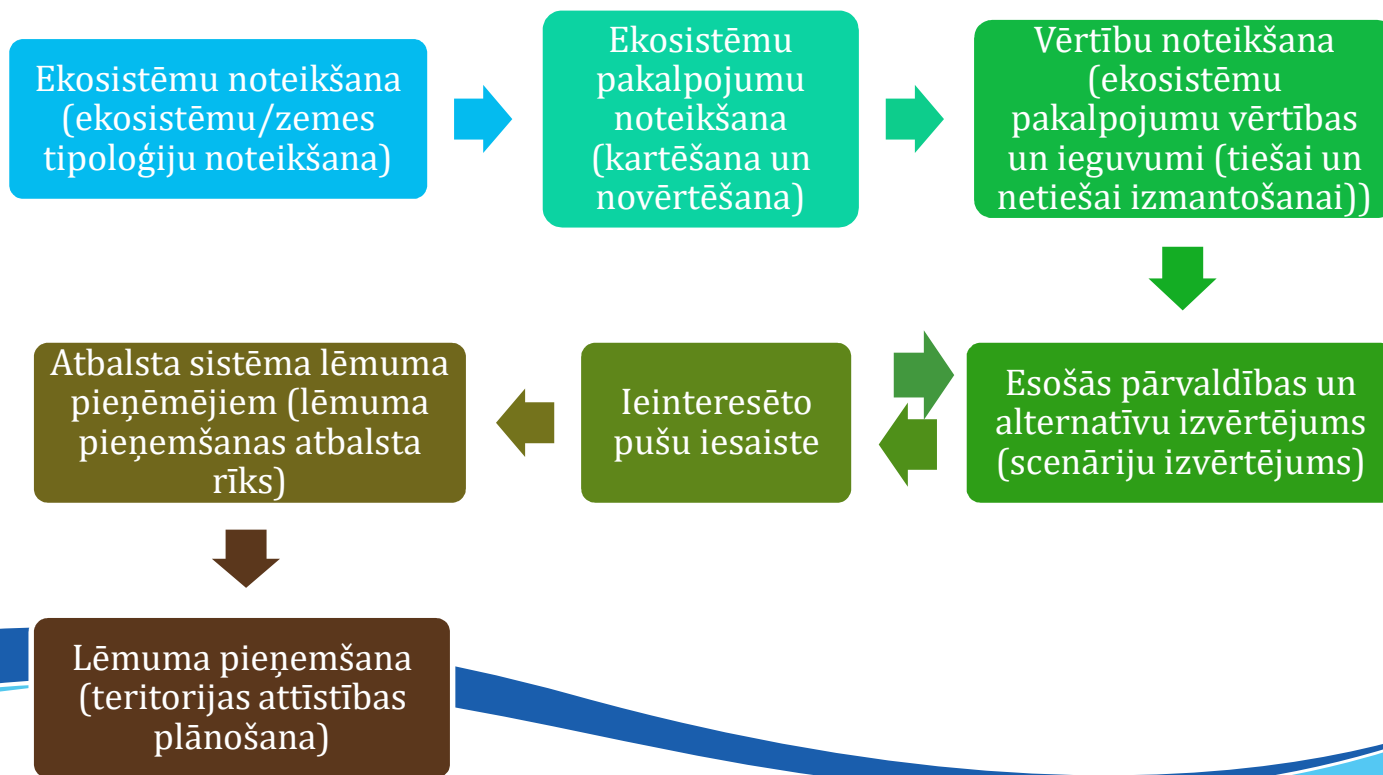
Uzdevumi:

1. Harmonizēt sociāli ekonomiskās izaugsmes un vides iespējas;
2. Sekmēt ilgtspējīgu lēmumu pieņemšanu;
3. Sabiedrības iekļaušana EPP procesā.

EKOSISTĒMU PAKALPOJUMU PIEEJA TERITORIJU PLĀNOŠANAS UN PĀRVALDĪBAS PROCESĀ

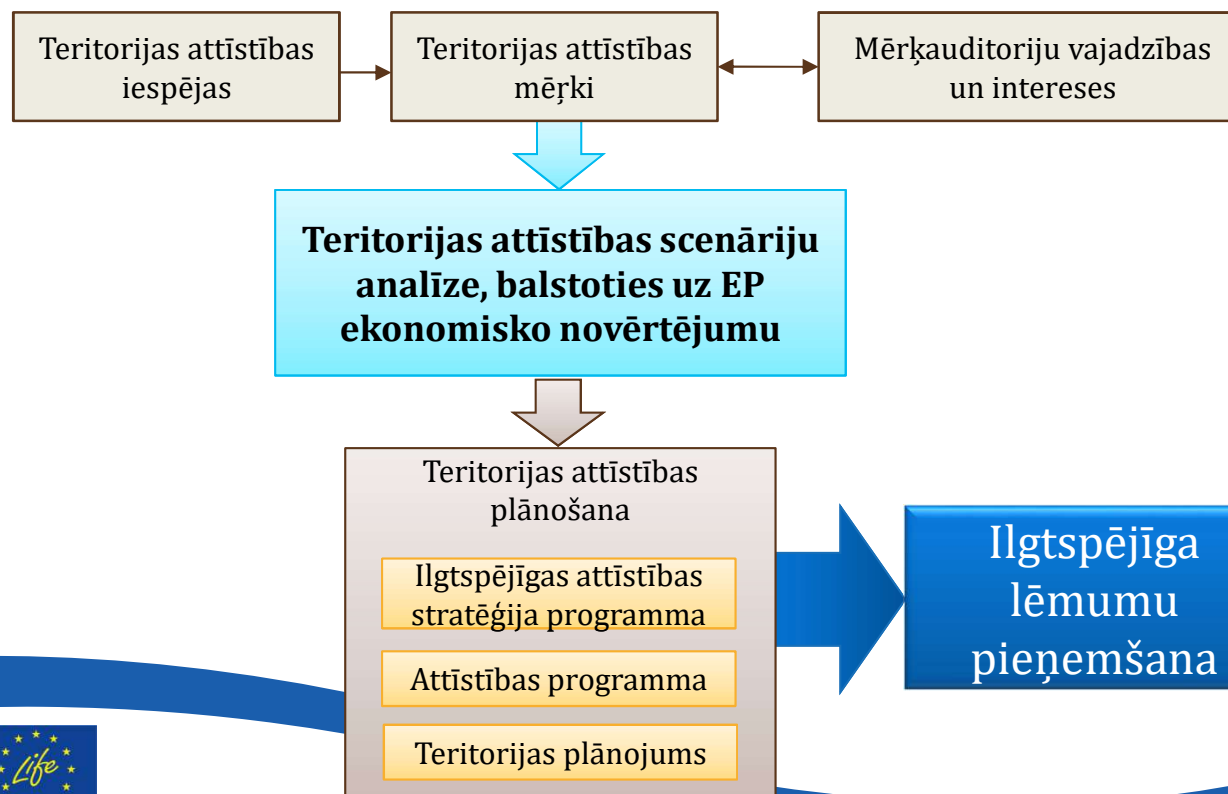
TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS **SCENĀRIJU** IZVĒRTĒJUMS, KAS BALSTĪTS UZ EKOSISTĒMU PAKALPOJUMU PIEEJU:

- Pārdomāta plānošana, izvērtējot līdzsvaru starp dabas funkcijām un cilvēku vajadzībām.
- Izvērtētas alternatīvas un skaidroti kompromisi starp dažādiem attīstības scenārijiem.
- Veids kā sniegt sabiedrībai izprotamu un vienlaikus izglītojošu informāciju.
- Iespēja kā radīt ieinteresēto pušu diskusijas, identificēt un izvērtēt iespējamās ietekmes.

ATTĪSTĪBAS SCENĀRIJU ANALĪZE, BALSTOTIES UZ EP EKONOMISKO NOVĒRTĒJUMU

TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS SCENĀRIJU IZVĒRTĒJUMS, KAS BALSTĪTS UZ EKOSISTĒMU PAKALPOJUMU **EKONOMISKO** **NOVĒRTĒJUMU:**

- Scenāriji ļauj izvērtēt ieguvumus un riskus;
- Veids kā sniegt sabiedrībai izprotamu un vienlaikus izglītojošu informāciju;
- Iespēja kā radīt ieinteresēto pušu diskusijas, identificēt un izvērtēt iespējamās ietekmes.
- Iespēja pamatot un noteikt prioritātes dažādiem attīstības scenārijiem;

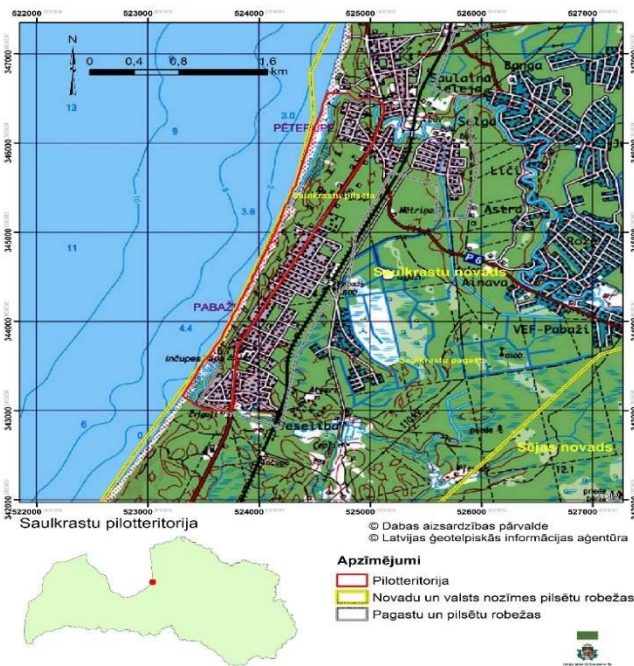

PROJEKTA PILOTTERITORIJAS

Saukrastu pilotteritorija

Jaunkēmeru pilotteritorija

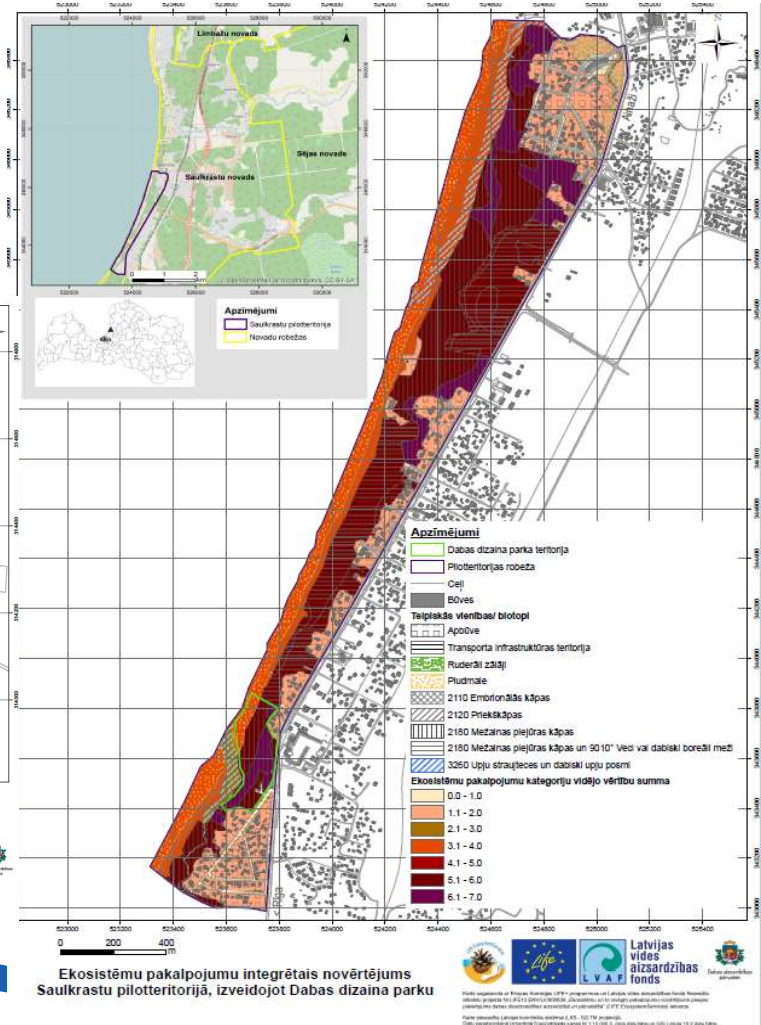
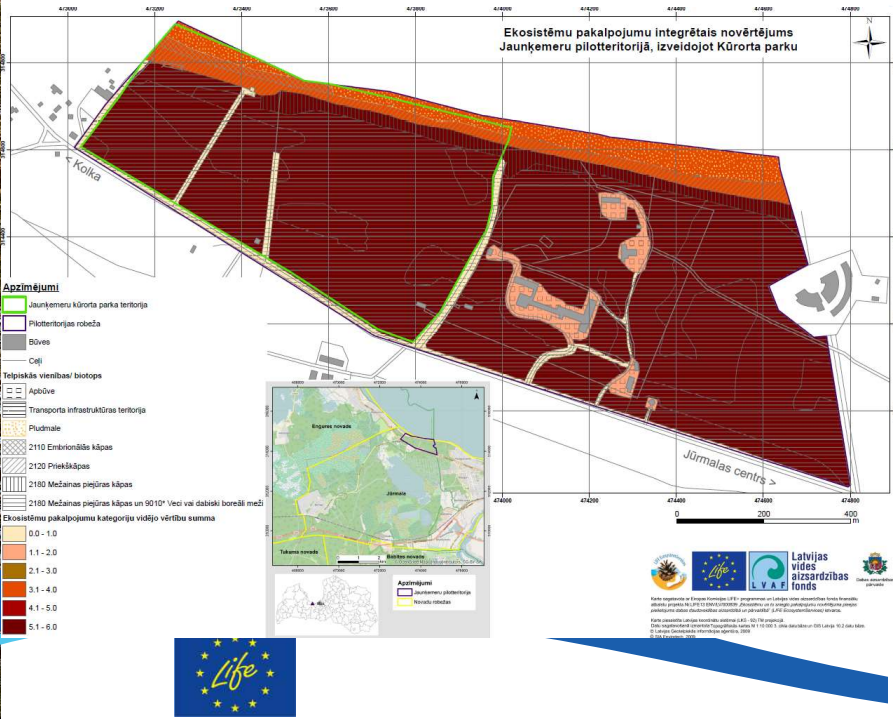

Pludmale
Kāpas
Mežs
Apbūve
Upju posmi

EKOSISTĒMU PAKALPOJUMU BIOFIZIKĀLAIS NOVĒRTĒJUMS

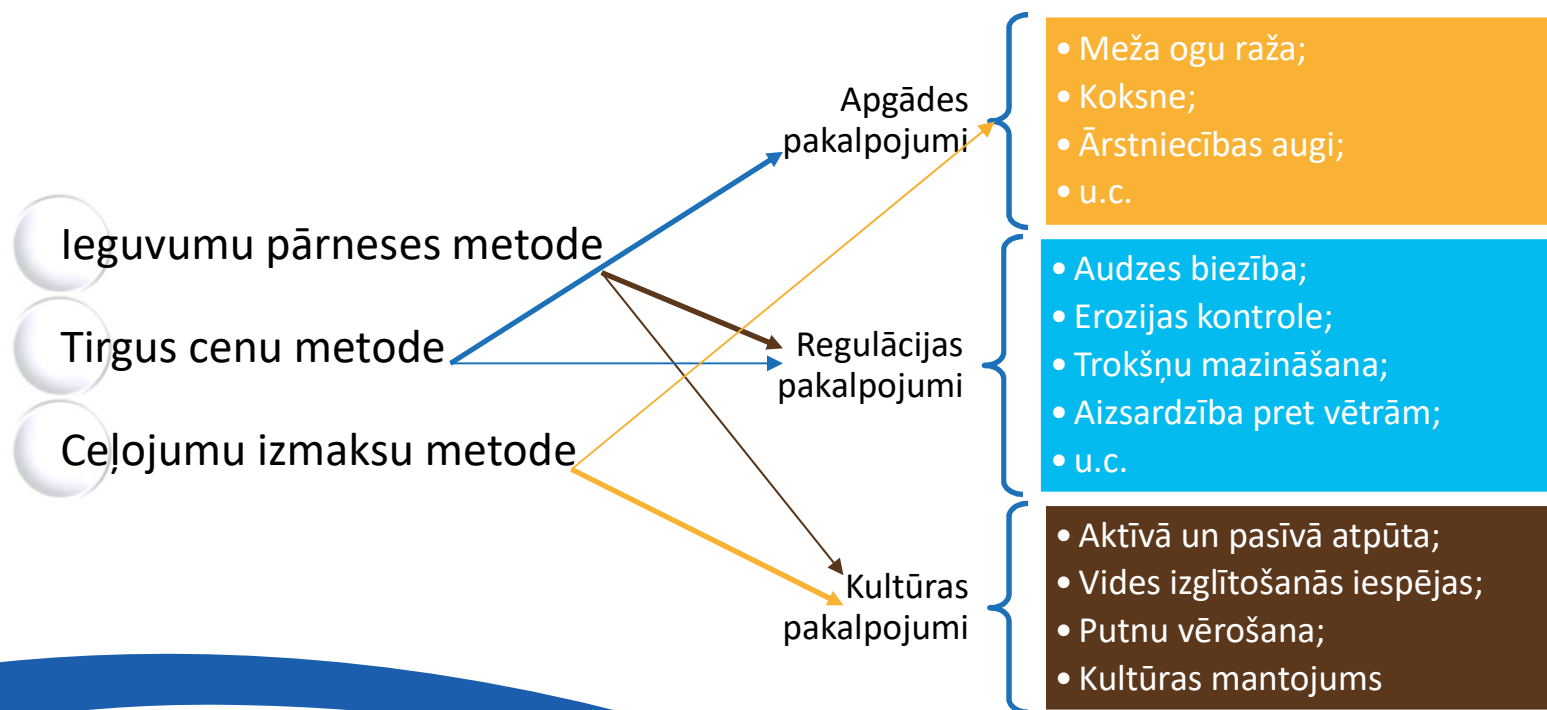
LIFE13 ENV/LV/000839 projekts LIFE Ekosistēmu pakalpojumi/ LIFE Ecosystem Services

B1 EKOSISTĒMU PAKALPOJUMU EKONOMISKĀS NOVĒRTĒŠANAS METODES

SCENĀRIJU MODELĒŠANA:

1. SCENĀRIJS

Pilotteritoriju esošās situācijas izvērtējums (2015. gads);

2. SCENĀRIJS

Plānotās attīstības scenārijs

2.1. Saulkrastu pilotteritorija – Dabas dizaina parka izveide;

3. SCENĀRIJS

Nekontrolētās attīstības scenārijs

SAULKRASTU PILOTTERITORIJAS SOCIĀLI NOZĪMĪGIE EKOSISTĒMU PAKALPOJUMI

- Pludmale, mežainās piejūras kāpas un boreālie meži – nozīmīgākie kultūras pakalpojumu sniedzēji;
- Apbūves teritorijas nozīme sociālo pakalpojumu sniegšanā ir salīdzinoši zemāka kā pārējā teritorijā;

PIEVIENOTĀ VĒRTĪBA

- Rīgas tuvums un ērta satiksme;
- Piekrastes smilšainā pludmale;
- Dabas objekts – Saulkrastu Baltā kāpa;
- Brīva piekļuve teritorijai

SAULKRASTU PILOTTERIITORIJAS SOCIĀLI NOZĪMĪGIE EKOSISTĒMU PAKALPOJUMI

TRŪKUMI

- Teritorijas lielā noslodze (no 05.2016.-08.2016. fiksēti 122 250 apmeklētāji);
- Nevērīga apmeklētāju attieksme pret teritoriju;
- Inčupes izraisītā erozija bojā izveidoto infrastruktūru

IESPĒJAS UN KOMPROMISI

- Teritorija ir sabiedrībai nozīmīga, bet pārmērīgā noslodze, rada negatīvu ietekmi.

SAULKRASTU PILOTTERIITORIJAS NOZĪMĪGIE DABAS RESURSI

- Mežainās piejūras kāpas spēj nodrošināt šai teritorijai svarīgus regulācijas pakalpojumus
  - Neviena cita teritorija nenodrošina trokšņu mazināšanu un mikro un reģionālā klimata regulāciju
- Smilšainā pludmale un kāpu teritorija nodrošina eroziju kontroli, buferfunkciju un masu plūsmu vājināšanu
  - Pludmales un kāpu teritorija nodrošina īpaši šai teritorijai vitāli nozīmīgus pakalpojumus.

SAULKRASTU PILOTTERIITORIJAS NOZĪMĪGIE DABAS RESURSI

TRŪKUMI

Teritorijai nav noteikti būtiski izmantošanas ierobežojumi, izņemot Aizsargjoslu likumu

IESPĒJAS UN KOMPROMISI

Salīdzinoši neskarta vide un dabas dažādība, kas spēj nodrošināt šai teritorijai īpaši būtiskus regulācijas pakalpojumus

SAULKRASTU PILOTTERIITORIJAS EKONOMISKI NOZĪMĪGIE EKOSISTĒMU PAKALPOJUMI

- Pakalpojumus, ko iespējams pārdot brīvajā tirgū, nodrošina meža teritorijas un Pēterupe.
  - Meža teritorijas nodrošina – ogu, sēņu un ārstniecības augu ražu kā arī koksnes krāju.
- Ekonomiski nozīmīgs pienesums ir teritorijas spēja nodrošināt rekreācijas pakalpojumus
  - Saulkrastu pilotteritorija vēsturiski attīstījās kā kūrortpilsēta.

SAULKRASTU PILOTTERIITORIJAS EKONOMISKI NOZĪMĪGIE EKOSISTĒMU PAKALPOJUMI

TRŪKUMI

Saimnieciskā darbība teritorijā ir ierobežota. Atbilstoši šī brīža normatīvajiem aktiem, finansiāli ieņēmumi no meža resursiem ir ierobežoti.

Saulkrastu novada uzņēmējdarbība vērtējama kā sezonāla

IESPĒJAS UN KOMPROMISI

Lielākā teritorijas attīstības problēma ir sezonalitāte un pakalpojuma pieprasījuma svārstības

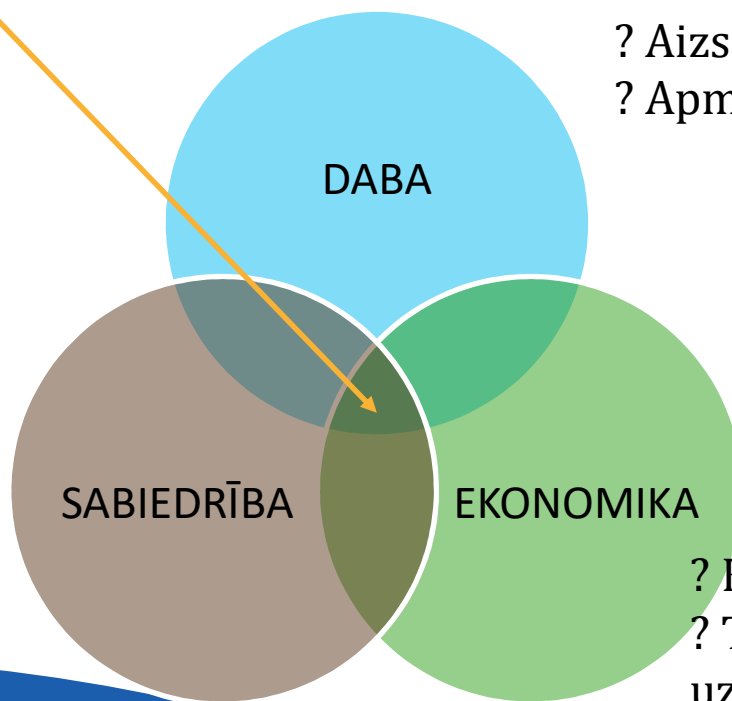

KOMPROMISS??

? Tūrisma infrastruktūra

? Aizsardzības statuss
? Apmeklētāju ierobežošana

? Koku ciršanas atļaujas
? Tūrisma uzņēmējdarbības aktualizēšana

SAULKARSTU VĪZIJA – IERĪKOT KŪRORTA TERITORIJU

Riski:

Piejūras kāpu apdraudošie faktori saistīti ar cilvēku darbībām un pārmērīgu rekreācijas slodzi

Risinājums

Antropogēnās slodzes kontrole:

1. Taku ierīkošana;
2. Negatīvās plūsmas ierobežošana;
3. Stādījumu ierīkošana un kārklu pinumi.

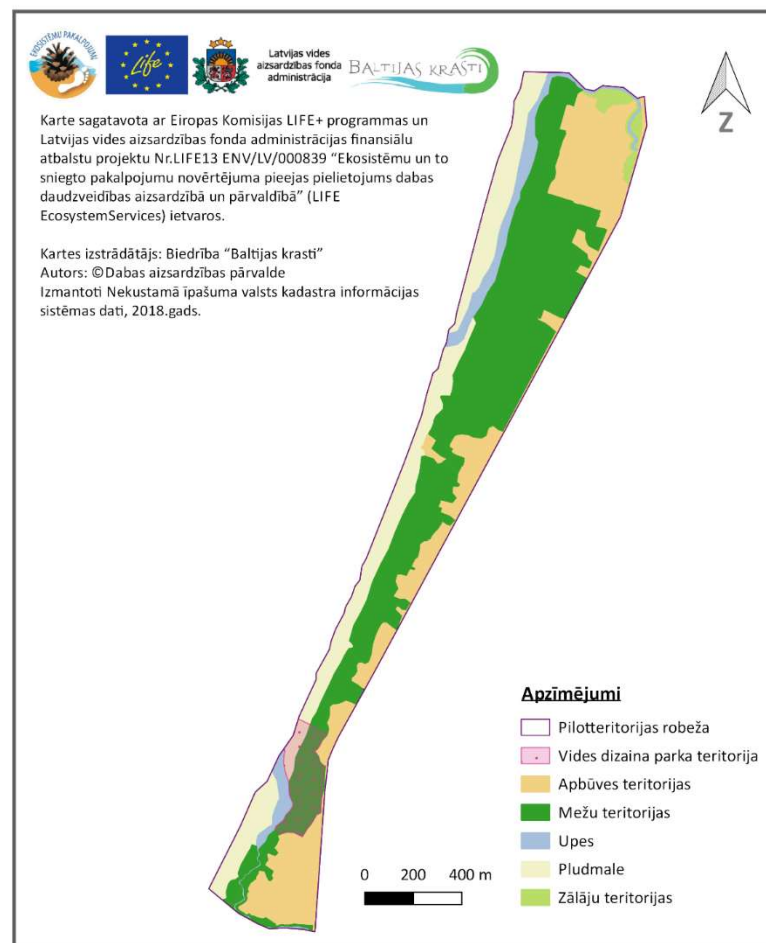
SAULKRASTU PILOTTERITORIJAS 2. SCENĀRIJS – DABAS DIZAINA PARKA IZVEIDE

- Dabas dizaina parka izveide Saulkrastu Baltās kāpas teritorijā

MĒRĶIS – Veicināt apmeklētību, vienlaikus mazinot dabas vērtību samazinājumu.

LIFE13 ENV/LV/000839 projekts LIFE Ekosistēmu pakalpojumi/

DABAS DIZAINA PARKA SASNIEDZAMIE MĒRĶI

1. Novērsts ekosistēmu un biotopu tālākas degradācijas risks;
2. Paaugstināta teritorija pievilcība;
3. Ar vides izglītojošo pasākumu (elementu) palīdzību veicināta atbildīga un saudzīga iztruēšanās pret dabu

SAULKRASTU PILOTTERITORIJAS IEGUVUMI, IEVIEŠOT 2. SCENĀRIJU

1. Uzlabojas sociāli nozīmīgie ekosistēmu pakalpojumi:

1. Aktīvās un pasīvās atpūtas iespējas;
2. Vides izglītošanās iespējas.

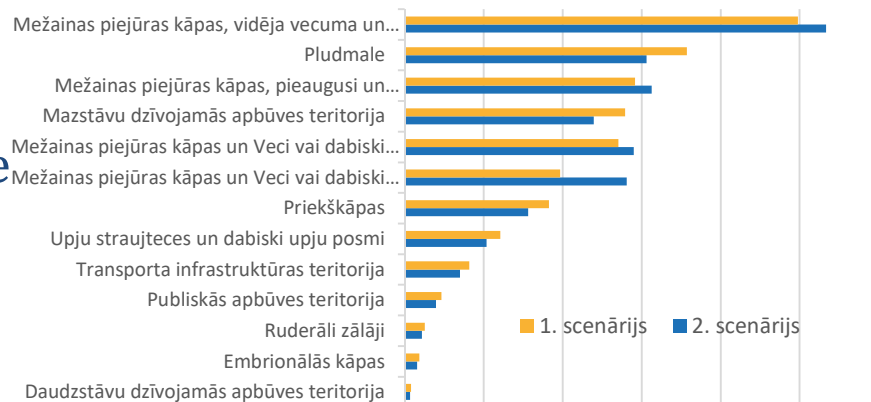
2. Nesamazinās dabas vērtības;

3. Ieguvumi kultūras pakalpojumu jomā paver iespējas uzlabot ekonomiskos ieguvumus

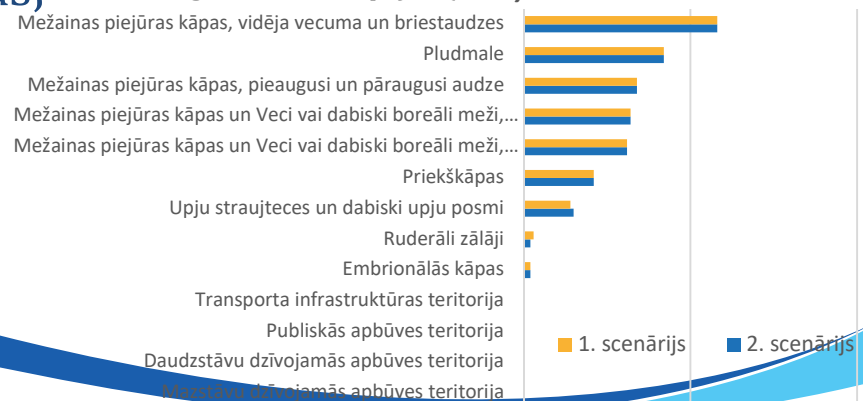

LIFE13 ENV/LV/000839 projekts LIFE Ekosistēmu pakalpojumi/ LIFE EcosystemServices

Aktīvās un pasīvās atpūtas iespējas

Vides izglītošanās iespējas (EUR)

SAULKRASTU PILOTTERITORIJAS 3. ATTĪSTĪBAS SCENĀRIJS - NEKONTROLĒTA PILOTTERITORIJAS ATTĪSTĪBA

Ģeotelpiskā vienība	Platība, ha	Platība, %os no teritorijas	Platība atbilstoši 3.scenārijam ha	Platība 3.scenārijam, %os no teritorijas
Pludmale	16,4	12%	16,4	12%
Embrionālās kāpas	0,85	1%	0,85	1%
Priekškāpas	8,38	6%	8,38	6%
Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	7,42	6%	7,42	6%
Mežainas piejūras kāpas un Veci vai dabiski boreāli meži, pieaugusi un pāraugusi audze	12,05	9%	6,00	5%
Mežainas piejūras kāpas un Veci vai dabiski boreāli meži, vidēja vecuma un briestaudzes	12,43	9%	6,00	5%
Mežainas piejūras kāpas, pieaugusi un pāraugusi audze	13,39	10%	7,00	5%
Mežainas piejūras kāpas, vidēja vecuma un briestaudzes	22,85	17%	12,00	9%
Ruderāli zālāji	2,35	2%	2,35	2%
Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija	25,63	19%	33,00	25%
Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija	0,73	1%	12,28	9%
Publiskās apbūves teritorija	2,85	2%	11,00	8%
Transporta infrastruktūras teritorija	7,52	6%	10,52	8%
Kopā, ha	132,85	100%	132,85	100%

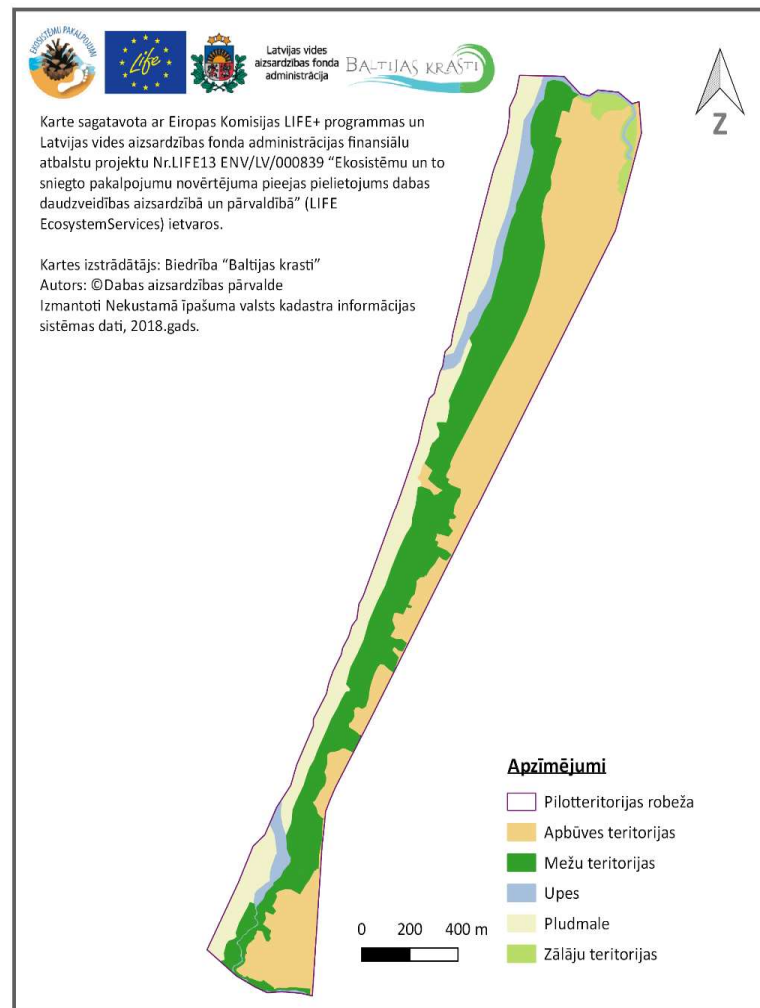

SAULKRASTU PILOTTERIITORIJAS IEVIEŠOT 3. SCENĀRIJU

1. Ievērojami samazinās **ekonomiski nozīmīgo** ekosistēmu pakalpojumu vērtības
2. Mazinās regulācijas ekosistēmu pakalpojumu vērtības:
3. Salīdzinoši mazāki zudumi sagaidāmi **sociāli nozīmīgo** ekosistēmu pakalpojumu vērtībās

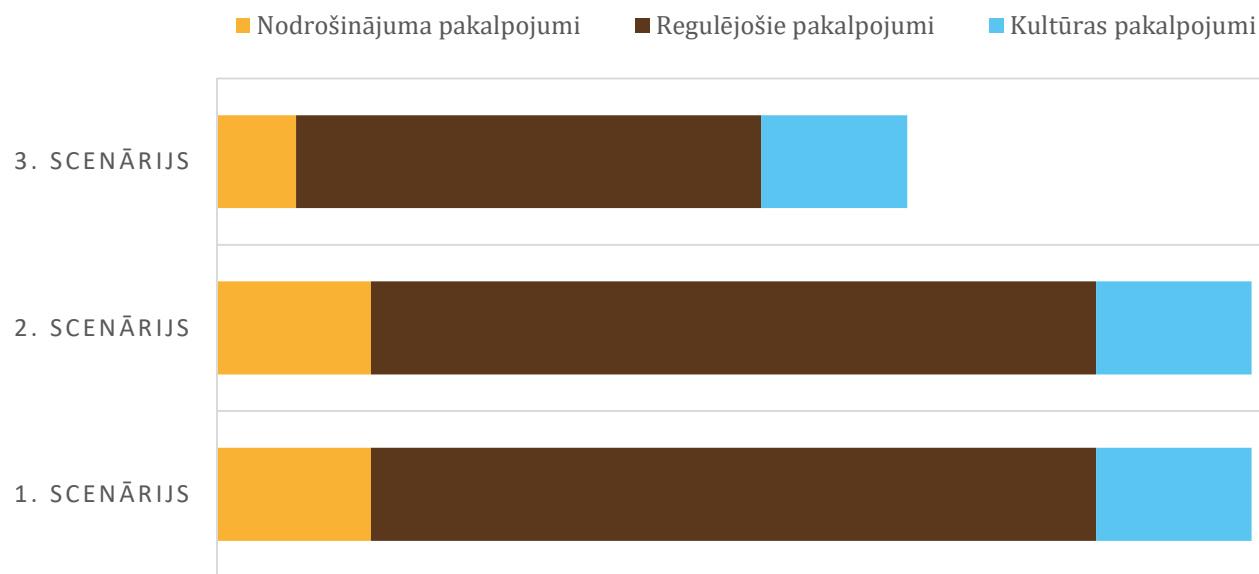

LIFE13 ENV/LV/000839 projekts LIFE Ekosistēmu pakalpojumi/ LIFE

EKOSISTĒMU PAKALPOJUMU EKONOMISKAIS NOVĒRTĒJUMS SAULKRASTU PILOTTERITORIJAS SCENĀRIJIEM

SECINĀJUMI

Salīdzinot scenārijus:

- No kultūras pakalpojumu aspekta secināms, ka 3. attīstības scenārija gadījumā vērtību pieaugums ir vislielākais.
- No regulācijas pakalpojumu aspekta, secināms, ka gan “nulles” attīstības scenārijs, gan 2. attīstības scenārijs spēj nodrošināt ekosistēmu pakalpojumus vienlīdz augstās vērtībās.
- No apgādes pakalpojumu aspekta, secināms, ka gan “nulles” attīstības scenārijs, gan 2. attīstības scenārijs spēj nodrošināt ekosistēmu pakalpojumus vienlīdz augstās vērtībās.
- 3. scenārija gadījumā sagaidāmi būtiski zaudējumi gan regulācijas, gan apgādes pakalpojumu jomā

PALDIES

Aija.Persevica@baltijaskrasti.lv

Elna.Konstantinova@baltijaskrasti.lv

<https://ekosistemas.daba.gov.lv/public/>

